

Aidot oikeusvaltiot harvinaisia nykymaailmassa

- [14/01/2026](#)

Oikeusvaltioiden määrä on tällä vuosituhannella vähentynyt oleellisesti. Oikeushistorian ja roomalaisen oikeuden emeritusprofessori *Jukka Kekkonen* mukaan maailmassa on enää parikymmentä aitoa oikeusvaltiota.

Kekkonen tarkasteli Pääkaupungin Wanhojen Tovereiden vuoden ensimmäisessä kuukausitapaamisessa 12.1. oikeusvaltion historiaa, kehitystä ja nykytilaa maailmalla. Hän kertoi, että moderni oikeusvaltio syntyi noin 200 vuotta sitten. Oikeusvaltioperiaate pohjautuu vallan kolmijako-oppiin. Siinä valta jaetaan lainsäädäntö-, toimeenpano- ja tuomiovaltaan. Jaolla estetään vallan keskittymistä sekä suojataan perus- ja ihmisoikeuksia. Kekkonen totesi myös, ettei ilman demokratiaa ole oikeusvaltiota, vaan nämä kaksi tekijää kytkeytyvät kiinteästi toisiinsa.

Liberaalista oikeusvaltiosta kehittyi ensin demokraattinen oikeusvaltio, josta sitten muotoutui toisen maailmansodan jälkeen meidän tuntemamme demokraattinen oikeus- ja hyvinvointivaltio. Kekkonen mukaan kylmä sota itse asiassa synnytti hyvinvointivaltion, jossa merkittävän tekijän muodostaa yksityisen ja julkisen toiminnan vallanjako.

– 1970-80-luvun taitteessa tapahtui yhteiskuntapolitiikan suuri käänne. Uusliberalistiset ideologiat valtasivat alaa, ja julkisen ja yksityisen välinen vallanjako muuttui niin, että julkisen puolen valta väheni.

Julkisen vallan vähenemisen seurauksena esimerkiksi varallisuuserot ovat kaikissa länsimaissa kasvaneet. Tähän liittyvä uusi ilmiö on aleneva säätykierto eli se, että lapset putoavat vanhempiaan heikompaan yhteiskunnalliseen asemaan.

Yleinen epävarmuus on lisääntynyt ja oikeistopopulismi yleistynyt 2010-luvulta alkaen ja tilanne alkaa muistuttaa 1930-lukua. Kekkonen sanoi, että ulkomaalaisten syyttely kaikesta mahdollisesta pahasta onkin verrattavissa Saksan ja Neuvostoliiton tapahtumiin yhdeksän vuosikymmentä sitten.

– Retoriikassa luovutaan totuuden tavoittelusta eikä piitata säännöistä, vaan niitä murennetaan ja luodaan pelon ilmapiiriä. Tällainen toiminta lamaannuttaa kansalaisyhteiskuntaa, joka on jo vaikeuksissa, Kekkonen totesi ja muistutti, että laittomuuden lisääntyminen on vakava asia.

Hänen mielestään niin media kuin tutkijatkin aliarvioivat muutoksen vakavuutta, sillä on liian toiveikasta uskoa, että nyt syntyvät vauriot pysyttäisiin korjaamaan nopeasti.

– Siihen tarvitaan kokonainen sukupolvi, pahimmassa tapauksessa kaksikin, Kekkonen sanoi.

Teksti **Annakati Mattila**

Kuva **Hannu Ohvo**